

Raport roczny Głównego Lekarza Weterynarii z wizytacji schronisk dla zwierząt za rok 2017

Raport roczny Głównego Lekarza Weterynarii został opracowany na podstawie raportów z wizytacji schronisk dla zwierząt sporządzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii. Główny Lekarz Weterynarii otrzymał raporty z 213 schronisk dla zwierząt. W porównaniu do danych za rok 2016 liczba funkcjonujących w ciągu całego roku schronisk dla zwierząt zmniejszyła się o 5 podmiotów. Spośród 213 skontrolowanych podmiotów, w 91 przebywały wyłącznie psy, w 121 psy i koty, a w 1 konie.

1. Liczba zwierząt przebywających w schroniskach

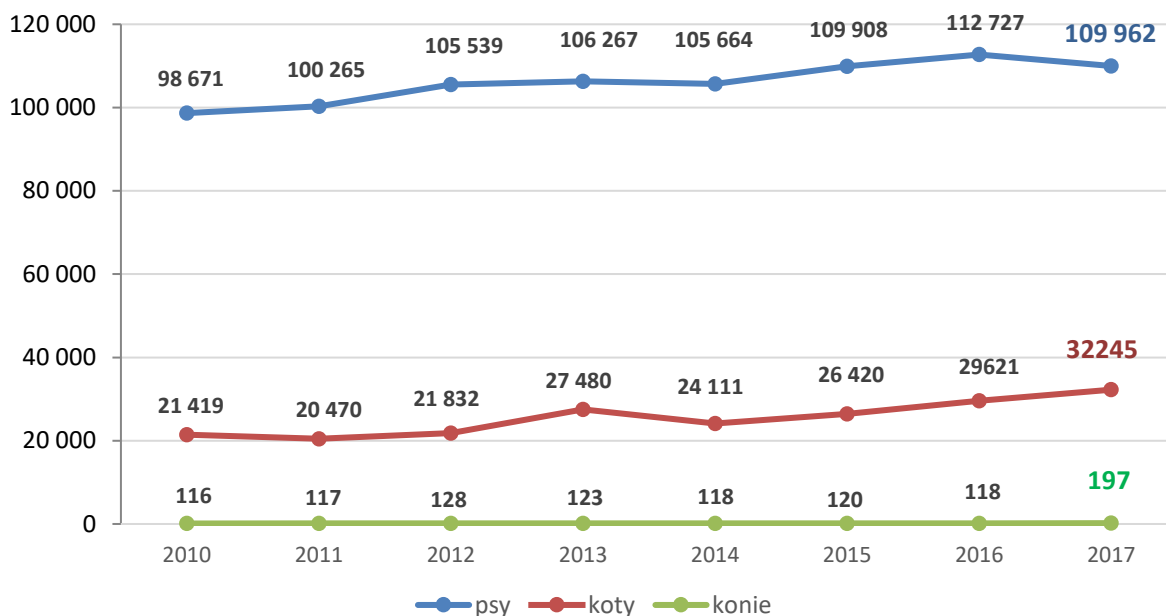
W 2017 roku w schroniskach dla zwierząt przebywało 109 962 psy, 32 245 kotów oraz 197 koni.

Liczbę zwierząt przebywających w schronisku wykazano jako sumę liczby zwierząt przybyłych do schroniska w 2017 r. oraz liczby zwierząt przebywających w schronisku na koniec 2016 r.

W porównaniu do poprzedniego okresu referencyjnego, w 2017 r. odsetek psów przebywających w schroniskach spadł o 2,45 %, zaś odsetek kotów wzrósł o 8,86%.

Wyższa niż w poprzednim okresie referencyjnym była liczba zwierząt przyjętych do schronisk. W 2017 r. przyjęto 74 765 psów, podczas gdy w 2016 r. liczba ta wynosiła 73 314, zaś kotów w 2017 r. przyjęto 27 205, natomiast w 2016 r. - 25 367.

Dane dotyczące liczby zwierząt przebywających w schroniskach w latach 2010 - 2017 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres nr 1

2. Adopcje zwierząt

Dane dotyczące liczby zwierząt przebywających w schroniskach pokazują, że liczba ta cały czas pozostaje na wysokim poziomie.

Jednakże dostrzegalnym, pozytywnym zjawiskiem jest utrzymanie się wysokiej liczby adopcji zwierząt. Na przestrzeni ostatnich lat corocznie do adopcji oddawano ok. 60% zwierząt przebywających w schroniskach.

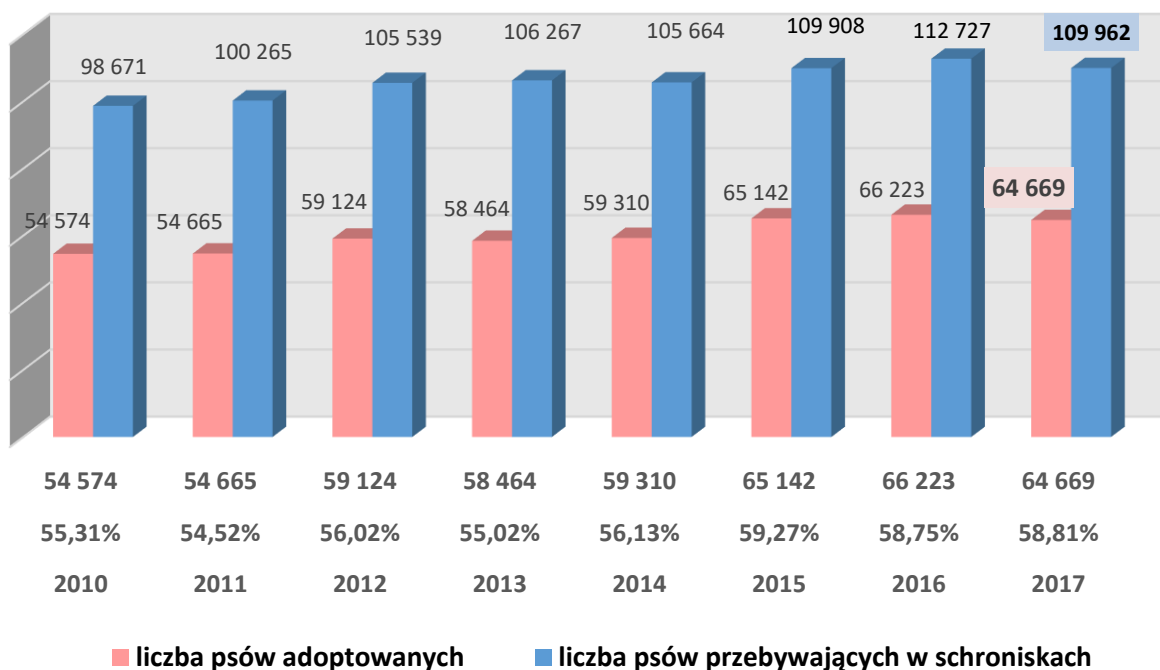
W 2017 r. ze schronisk dla zwierząt adoptowano:

- 64 669 psów,
- 19 985 kotów.

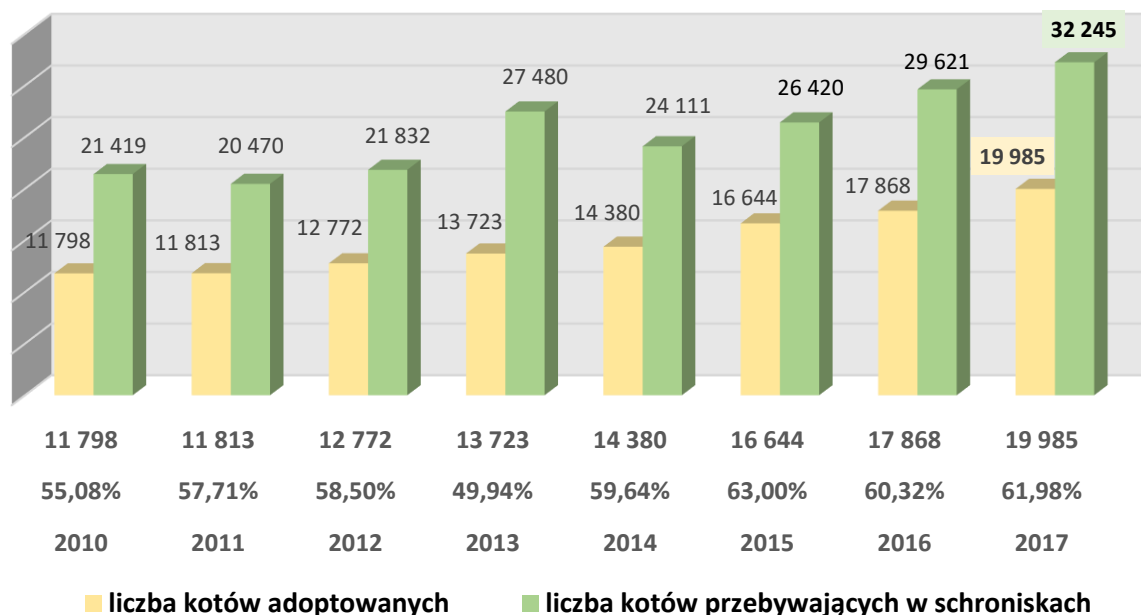
Należy wyjaśnić, iż podając liczbę adoptowanych zwierząt, uwzględnia się zarówno zwierzęta, które zostały odebrane ze schronisk przez swoich dotychczasowych właścicieli, jak również zwierzęta adoptowane przez nowych opiekunów.

Dane dotyczące adopcji zwierząt ze schronisk odnoszą się tylko do psów i kotów, bowiem konie utrzymywane w jedynym schronisku przeznaczonym do utrzymywania tego gatunku, nie są oddawane do adopcji zewnętrznych.

Dane dotyczące liczby psów i kotów adoptowanych ze schronisk w stosunku do liczby tych zwierząt przebywających w schroniskach dla zwierząt obrazują zamieszczone poniżej wykresy.

Wykres nr 2. Liczba psów adoptowanych w stosunku do przebywających w schroniskach w latach 2010 - 2017

Wykres nr 3. Liczba kotów adoptowanych w stosunku do przebywających w schroniskach w latach 2010 - 2017

3. Eutanazje oraz padnięcia zwierząt

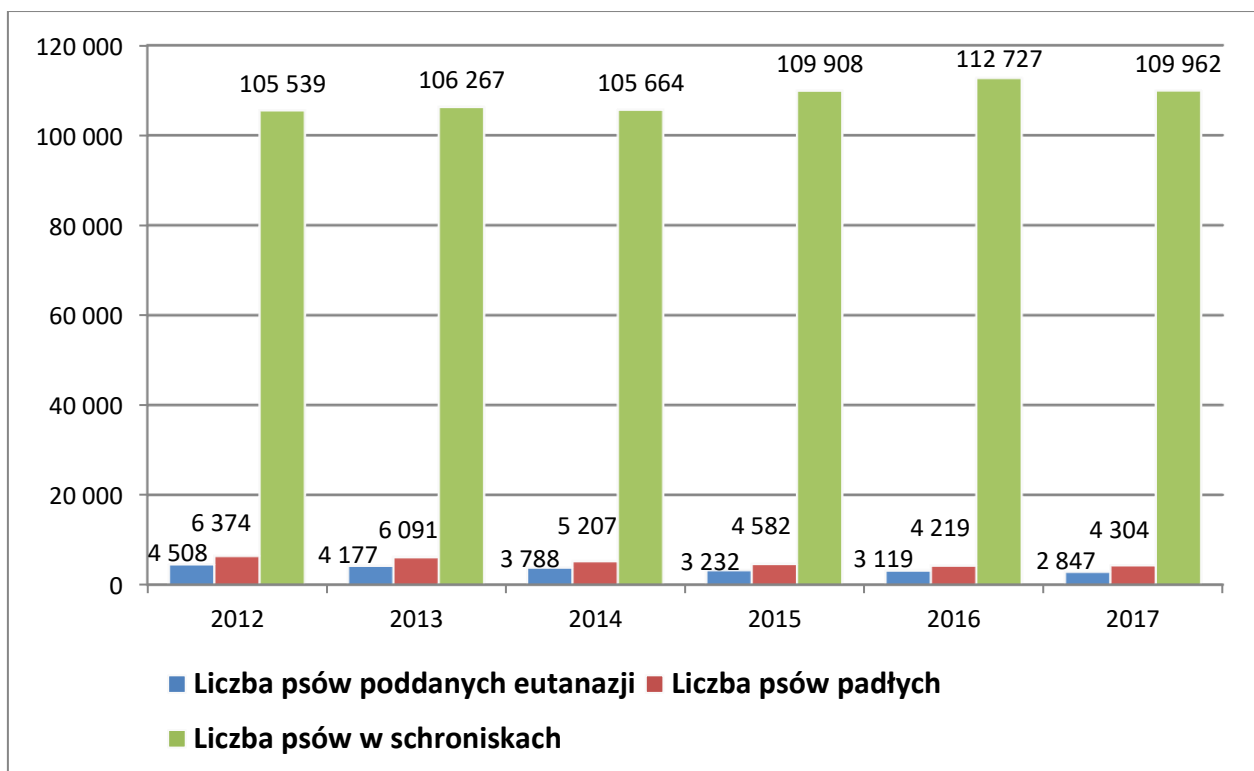
W 2017 r. śmiertelność psów w schroniskach wyniosła 7 151 zwierząt, tj. jedynie o 187 osobników mniej niż w roku 2016 r. Porównując liczbę zwierząt padłych i poddanych eutanazji do liczby wszystkich psów przebywających w schroniskach, odsetek śmiertelności psów w 2017 r. wyniósł 6,5 %, przy czym odnotowano 4 304 przypadki padnięć, a liczba psów poddanych eutanazji wyniosła 2 847.

Śmiertelność kotów w 2017 r. wyniosła 6 702 zwierzęta, tj. o 533 koty więcej niż w roku 2016. Porównując liczbę kotów padłych i poddanych eutanazji do liczby wszystkich kotów przebywających w schroniskach w 2017 r., odsetek śmiertelności wyniósł ok. 20%, przy czym odnotowano 3 872 przypadki padnięć, a liczba kotów poddanych eutanazji wyniosła 2 830.

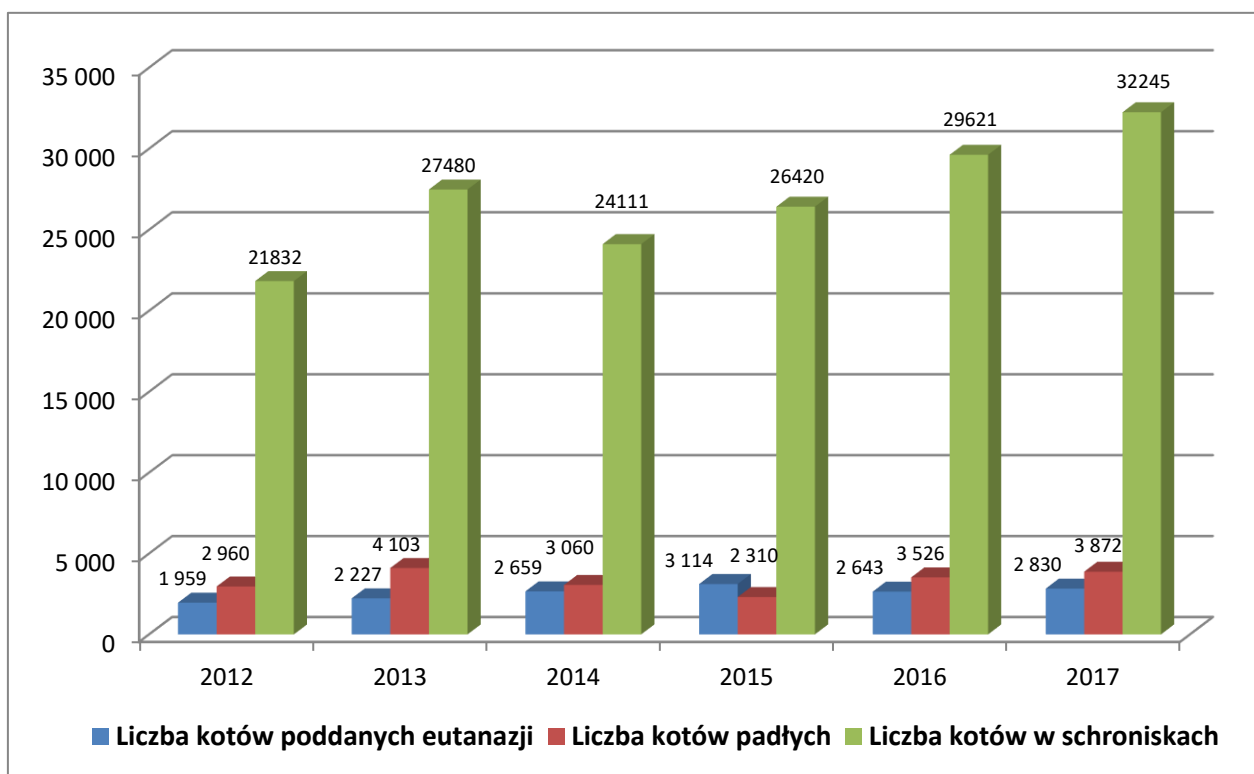
Z raportów z wizytacji schronisk dla zwierząt przekazywanych przez powiatowych lekarzy weterynarii wynika, że w przypadku dokonywania eutanazji zwierząt, najczęstszymi przyczynami były:

- choroby nowotworowe,
- podeszły wiek zwierząt
- urazy odniesione w wypadkach komunikacyjnych lub innych zdarzeniach losowych, uniemożliwiające powrót do zdrowia,
- choroby przewlekłe, w których stan zdrowia zwierząt ulega pogorszeniu pomimo leczenia,
- eutanazje ślepych miotów, dokonywane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Art. 6 pkt.7).

Zestawienia dotyczące poziomu śmiertelności zwierząt w schroniskach zobrazowano na poniższych wykresach.

Wykres nr 4. Śmiertelność psów w schroniskach - odsetek padnięć oraz eutanazji psów przebywających w schroniskach w latach 2012 - 2017

Wykres nr 5. Śmiertelność kotów w schroniskach - odsetek padnięć oraz eutanazji kotów przebywających w schroniskach w latach 2012 - 2017

4. Liczba psów i kotów przebywających w schroniskach dla zwierząt na koniec 2017 r.

Liczba zwierząt bezdomnych pozostałych w schroniskach na koniec 2017 r. stanowi różnicę między liczbą zwierząt przebywających w schroniskach w ciągu całego okresu referencyjnego a liczbą zwierząt adoptowanych, padłych i poddanych eutanazji. Po uwzględnieniu powyższych danych, na koniec 2017 r. w schroniskach dla zwierząt pozostało 36 526 psów oraz 5 263 kotów.

5. Kontrole w zakresie spełniania przez schroniska dla zwierząt szczegółowych wymagań weterynaryjnych

Zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.420/AW-32/11 z dnia 20 maja 2011 r. *w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli schronisk dla zwierząt*, powiatowi lekarze weterynarii powinni przeprowadzać minimum dwie kontrole danego schroniska w ciągu roku.

W 2017 r. organy Inspekcji Weterynaryjnej przeprowadziły w schroniskach dla zwierząt 545 kontroli. Liczba kontroli uwzględnia zarówno kontrole planowe, jak i doraźne, tj. niewynikające z rocznego planu kontroli. Mając na uwadze, że w ciągu całego roku nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej objętych było 213 schronisk dla zwierząt, powyższe dane wskazują, że liczba przeprowadzonych kontroli przekracza minimalny poziom, określony w ww. instrukcji.

Nieprawidłowości stwierdzono w 68 schroniskach dla zwierząt, wobec których zostało wszczęte postępowanie administracyjne lub wydano zalecenia pokontrolne, wykonanie zaleceń i nakazów odbywało się w ramach kontroli sprawdzających, których w 2017 r. wykonano 136.

Podczas kontroli przeprowadzonych w schroniskach dla zwierząt przez powiatowych lekarzy weterynarii, stwierdzane były wskazane poniżej nieprawidłowości.

A. Nieprawidłowości w zakresie infrastruktury schroniska:

- Brak niektórych wyodrębnionych pomieszczeń, o których mowa w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*, np. do przechowywania karmy, środków dezynfekcyjnych, produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, pomieszczenia do celów socjalnych, oddzielnego pomieszczenia

do wydawania zwierząt. Stwierdzano przypadki, kiedy jedno pomieszczenie było przeznaczone do celów łączonych, np. w pomieszczeniu do celów socjalnych przechowywano środki dezynfekcyjne lub karmę, co jest niewłaściwe w świetle przepisów ww. rozporządzenia.

- Lokalizacja schroniska, niespełniająca wymogu zachowania odległości co najmniej 150 m od siedzib ludzkich.
- Braki w utwardzeniu terenu schroniska.
- Ubytki lub niekompletnie ogrodzony teren schroniska.
- Ubytki w posadzkach w pomieszczeniach, w których były utrzymywane zwierzęta.

B. Nieprawidłowości w zakresie warunków utrzymywania zwierząt:

- Niedostateczna liczba boksów lub pomieszczeń przeznaczonych do przeprowadzenia kwarantanny zwierząt.
- Niedostateczna liczba pomieszczeń przeznaczonych do odizolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę, matek z oseskami lub zwierząt agresywnych.
- Niedostateczna liczba legowisk dla psów.
- Niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta, wskazujący na konieczność modernizacji lub dokonanie zmian konstrukcyjnych, np. usunięcie pewnych elementów mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa zwierząt.
- Niedostateczna liczba wybiegów dla psów.

C. Nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji:

- Nierzetelnie prowadzony wykaz zwierząt przebywających w schronisku, który zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt* powinien zawierać następujące dane:
 - opis zwierzęcia, zawierający gatunek, wiek, płeć, maść, oznakowanie,
 - datę przyjęcia do schroniska oraz dane osoby przekazującej zwierzę do schroniska,
 - informacje o przeprowadzonej kwarantannie,
 - informacje o przeprowadzonych szczepieniach profilaktycznych i zabiegach weterynaryjnych,
 - datę opuszczenia przez zwierzę schroniska wraz z danymi osoby, której przekazano zwierzę,

- w przypadku śmierci zwierzęcia - datę wraz z podaniem przyczyny.

Brak dokumentów potwierdzających, że obsługa zatrudniona do opieki nad zwierzętami jest przeszkolona w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt.

D. Niedostateczny sposób realizacji opieki lekarsko-weterynaryjnej przez schronisko, tj. niewywiązywanie się schronisk z umów z gminami w kwestii wykonywania w schronisku zabiegów kastracji zwierząt czy przeprowadzania szczepień profilaktycznych. W takich przypadkach, powiatowi lekarze weterynarii informowali gminy o stwierdzanych uchybieniach w realizacji przez te schroniska powyższych obowiązków.

6. Immunoprofilaktyka w schroniskach dla zwierząt

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*, zarówno psy, jak i koty przebywające w schronisku, powinny być zaszczepione przeciwko wścieklicznie. W 2017 r. we wszystkich schroniskach, w których przebywały psy, była prowadzona profilaktyka przeciwko wścieklicznie, natomiast szczepienia kotów przeciwko wścieklicznie przeprowadzono w 110 spośród 121 podmiotów, w których przebywały koty. W całym okresie referencyjnym przeciwko wścieklicznie zaszczepiono 62 619 psów oraz 7 717 kotów.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowana jest tendencja wzrostowa w zakresie prowadzonej w schroniskach dla zwierząt profilaktyki przeciwko innym chorobom zakaźnym niż wściekliczna. W przypadku psów dotyczy to następujących chorób: nosówki, parwowirusy, choroby Rubartha, leptospirozy, natomiast w przypadku kotów - panleukopenii, herpeswirusy i kaliciwirusy. Immunoprofilaktyka tych chorób nie wynika z obowiązujących przepisów prawa, jednakże jest bardzo pożądana z uwagi na ograniczenie ryzyka wystąpienia choroby zakaźnej i związanej z tym śmiertelności w skupiskach zwierząt, szczególnie przy częstej rotacji zwierząt lub przybywaniu nowych osobników.

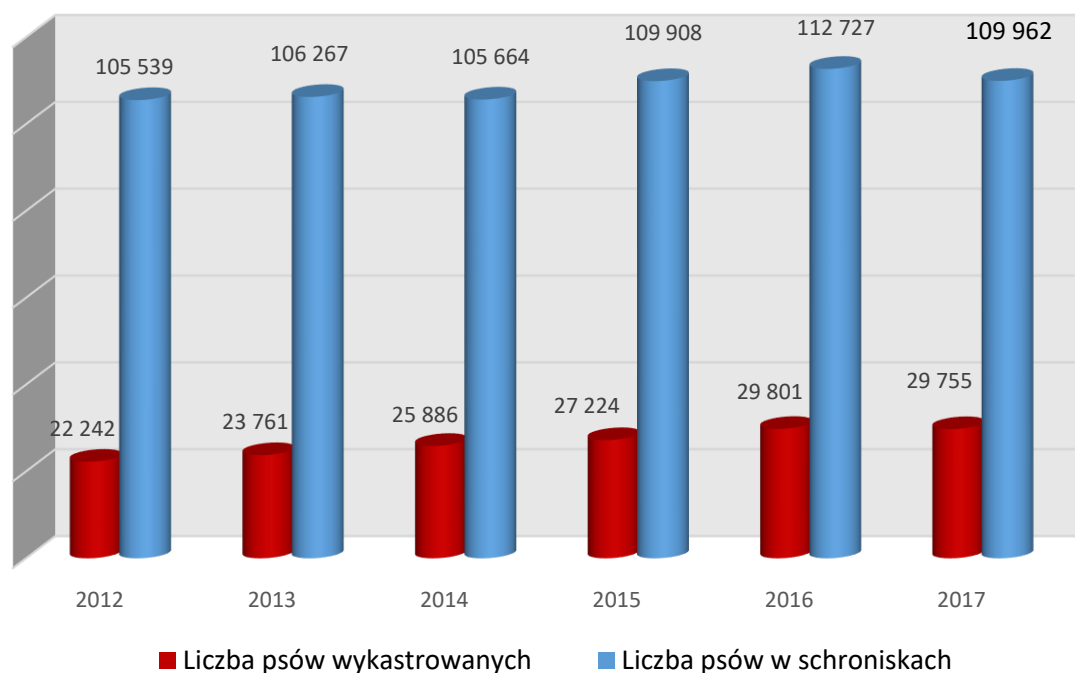
7. Zabiegi lekarsko - weterynaryjne w schroniskach dla zwierząt

Analiza zabiegów lekarsko - weterynaryjnych w schroniskach dla zwierząt odnosi się do przeprowadzonych zabiegów kastracji zwierząt. W terminologii medycznej, terminem kastracja określa się chirurgiczne usunięcie narządów rozrodczych zarówno u samców, jak i samic.

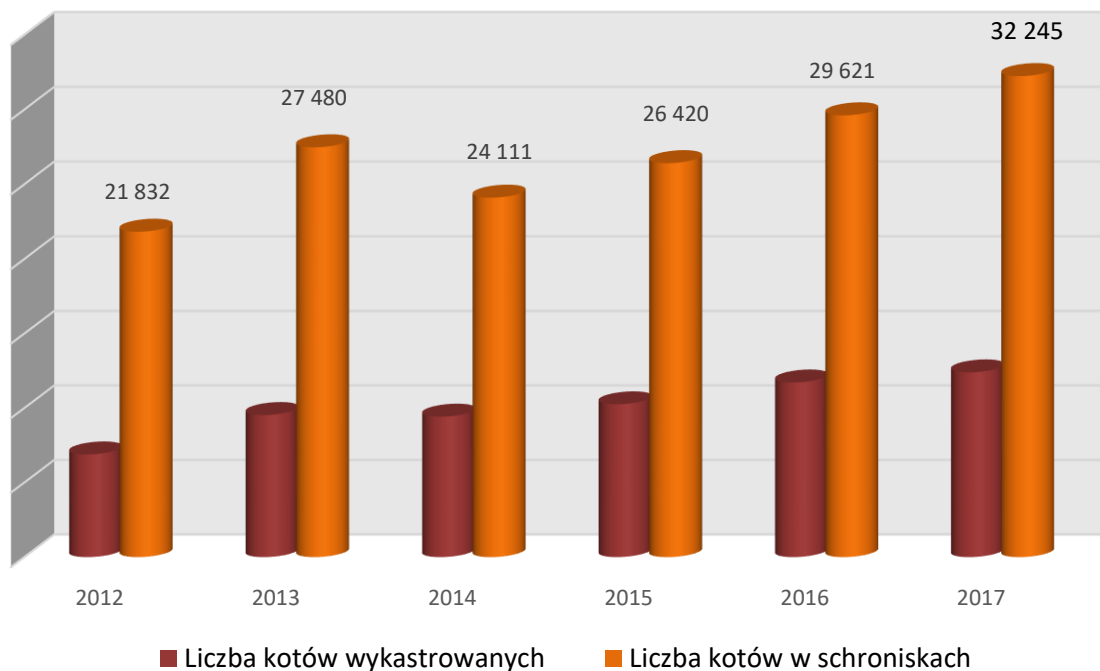
W schroniskach dla zwierząt w 2017 r. zabiegom kastracji poddano łącznie 29 755 psów, tj. o 46 mniej niż w poprzednim roku oraz 12 403 kotów, tj. o 677 więcej niż w roku 2016. Powyższe dane wskazują zatem na nieznaczny wzrost przeprowadzania tych zabiegów u kotów, przy zachowaniu równorzędnego poziomu kastracji psów.

Ponadto, z otrzymanych raportów wynika, że w pięciu schroniskach utrzymujących psy oraz w pięciu utrzymujących koty, nie przeprowadzono ani jednego zabiegu kastracji. Natomiast w dziewięciu schroniskach, w których przebywały psy oraz w pięciu schroniskach, w których przebywały koty, odsetek kastracji zwierząt w 2017 r. w stosunku do liczby zwierząt przyjętych w 2017 r. nie przekraczał poziomu 10%.

Skalę wykonywania zabiegów kastracji wraz z porównaniem do liczby zwierząt przebywających w schroniskach przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres nr 6. Porównanie liczby psów wykastrowanych z ogólną liczbą psów przebywających w schroniskach. Dane za lata 2012 - 2017

Wykres nr 7. Porównanie liczby kotów wykastrowanych z ogólną liczbą kotów przebywających w schroniskach. Dane za lata 2012 - 2017

Należy podkreślić, iż pozbawienie bezdomnych zwierząt zdolności rozrodczych jest jedną z najskuteczniejszych metod kontroli populacji i walki z bezdomnością zwierząt. Niepokojący jest jednak fakt, że pomimo podejmowanych działań na rzecz walki z bezdomnością zwierząt, liczba psów przebywających w schroniskach w 2017 r. była porównywalna do lat poprzednich, zaś liczba kotów w schroniskach widocznie wzrosła – z 29 621 w 2016 r. do 32 245 w 2017 r.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, iż konieczne jest podejmowanie zdecydowanych działań w zakresie kastracji zwierząt przebywających w schroniskach dla zwierząt, zgodnie z art. 11a ustawy *o ochronie zwierząt* oraz propagowanie wśród właścicieli wykonywania tych zabiegów u ich zwierząt.